

Haparanda kommun

Rektorn vid Gränsskolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Gränsskolan
i Haparanda kommun

Tillsyn i Gränsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Haparanda kommun under Hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Gränsskolan besöktes av Skolinspektionen den 17 september 2013 och den 18 september 2013.

Fakta om skolan

Gränsskolan ligger centralt i Haparanda. Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1–9 samt fritidshem. Skolan bedriver utbildning för 367 elever varav 23 elever i förskoleklass. Eleverna är organiserade i åldershomogena klasser men delar av verksamheten sker också i åldersblandade grupper. Personalen är organiserade i arbetslag.

Skolans upptagningsområde är centrala stan för de tidiga årskurserna medan eleverna i årskurs 7–9 även kommer från skolorna i Nikkala, på Seskarö samt från Grankullensskolan. Vid skolan finns två hallar för idrott, Aspen och Idrottshuset med simhall.

Skolan genomför nationella ämnesprov i svenska och matematik för årskurs 3. För 2012 var andelen elever som nått kravnivån på samtliga delprov i svenska 92,3 procent (riket 73,8 procent) och i matematik 88,2 procent (riket 71,6 procent). Rektorn redovisar följande andel elever i årskurs 3 som har nått kunskapskraven i respektive ämne vid läsårets slut: 91 procent i svenska, 94 procent i matematik, 97 procent i naturorienterande ämnen samt 97 procent i samhällsorienterande ämnen.

För årskurs 6 var andelen elever som 2012 nått kravnivån på samtliga delprov i svenska 87,1 procent (riket 82,1 procent), engelska 86,7 procent (riket 86,9 procent) och matematik 35,5 procent (riket 78,6 procent). Rektorn redovisar andel elever i årskurs 6 som har nått kunskapskraven i respektive ämne vid läsårets slut. För 2013 ligger andelen mellan 85 och 100 procent för samtliga ämnen. Störst förändring gentemot föregående år uppvisas i matematik, musik och svenska. Samtliga med en förbättring av resultaten.

Nedan redovisas skolverkets sammanställning av kunskapsresultat för Gränsskolan för 2013. Inom parentes presenteras motsvarande värde för riket. Genomsnittligt meritvärde för slutbetyget var 199,3 (riket 212,8), andelen elever som nått målen i alla ämnen var 70,7 procent (riket 77 procent). Resultaten på ämnesnivå visar att andelen elever med betyg A-E ligger mellan 86,2 procent och 100 procent. Lägst andel i ämnena teknik, biologi, matematik och idrott och hälsa.

Helhetsbedömning

Alla elever vid Gränsskolan klarar inte målen för utbildningen. Skolan och huvudmannen har ett gemensamt ansvar att ge varje elev möjlighet att nå kunskapskraven och att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Vid tillsynen framkommer att skolan brister i delar av arbetet med särskilt stöd. Rätten till särskilt stöd och att eventuellt behov av särskilt stöd skyndsamt uppmärksammas, utreds, dokumenteras, genomförs och utvärderas är central för varje elev. Det är en viktig del av skolans verksamhet för att ge alla elever bästa möjliga förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt och nå höga resultat.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal brister som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse och uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Haparanda kommun att vidta nedanstående åtgärd/åtgärder för att avhjälpa påtalade brist/brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 20 januari 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Haparanda kommun måste vidta följande åtgärd/åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Utarbeta och implementera rutiner för arbetsgången med särskilt stöd som överensstämmer med skollagens krav, så att:
 - o Skolans personal, när det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, anmäler detta till rektorn.
 - o Utredningar skyndsamt genomförs i den omfattning och på det sätt som behövs beroende på vad anmälan till rektorn består i.
 - o Samråd sker med elevhälsan i utredningarna, om det inte är uppenbart obehövligt.
 - o Beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte fattas av rätt beslutsfattare.

- Vårdnadshavarna och eleven ges möjlighet att delta vid utarbetandet av åtgärdsprogram.
- Utarbeta åtgärdsprogram för elever som ska ges särskilt stöd och fatta beslut om, exempelvis anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp eller studiehandledning på modersmålet för elever som har behov av det.

Motivering

Särskilt stöd

Enligt skollagen ska lärare anmäla till rektor om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, eller om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd och ett åtgärdsprogram ska utarbetas för eleven. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn, och om utredningen av elevens behov visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. Uppdraget att fatta beslut om åtgärdsprogram kan i vissa fall delegeras till någon i personalen på skolan.

Enligt intervjuer med rektor och lärare vid Gränsskolan sker arbete med särskilt stöd utifrån kommunens övergripande rutiner. Uppdraget att fatta beslut om åtgärdsprogram har inte delegerats till någon i personalen på skolan. Om en lärare befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås så genomför läraren en så kallad "enkel utredning" av elevens behov och utarbetar, om det behövs, ett åtgärdsprogram för eleven. Om det sedan visar sig att åtgärderna inte ger avsedd effekt görs en anmälan till rektor som ansvarar för att en grundlig utredning av elevens behov genomförs. Inför utredningen kallas vårdnadshavarna till en elevhälsokonferens där även personal från elevhälsan deltar. Mötet ligger till grund för en ny, mer omfattande utredning av elevens behov. Beroende på vad utredningen visar fattar rektor beslut om åtgärdsprogram ska upprättas eller inte.

Vid tillsynen framkommer att om en lärare befarar att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås så anmäls inte det alltid till rektor. Rektor fattar heller inte alltid beslut om åtgärdsprogram ska upprättas eller inte efter en "enkel utredning". Skolinspektionen bedömer att rektor behöver se till att det finns fungerande rutiner för att personal som uppmärksammar att en elev kan vara i behov av särskilt stöd anmäler det till rektor. Skolinspektionen bedömer också att rektor behöver se till att beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller inte fattas av rätt beslutsfattare, det vill säga av rektor eller den i personalen som har delegerats uppdraget av rektor.

Elevers eventuella behov av särskilt stöd kan se väldigt olika ut och utredningar av en elevs behov av särskilt stöd kan vara olika omfattande. I vissa fall kan de utföras enkelt och snabbt, i andra fall fordras mer grundliga utredningsinsatser. Oavsett vad fallet är ska utredning ske skyndsamt och i samråd med elevhälsans medicinska, psykologiska och specialpedagogiska kompetens så att alla aspekter av elevens situation inkluderas i utredningen. Enligt skollagen behöver samråd med elevhälsan inte ske om det är "uppenbart obehövt". Gränsskolan kan inte rutinmässigt besluta om att först genomföra "enkel utredning" av alla elever med eventuellt behov av särskilt stöd. Gränsskolans arbetsgång innebär att samråd med elevhälsan och även möjlighet för vårdnadshavare och elev att delta ibland sker först efter det att en enkel utredning har genomförts och åtgärdsprogram har upprättats och stödåtgärderna prövats under en viss tid. Skolinspektionen bedömer att Gränsskolans rektor behöver se till att, när rektorn får anmälan om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd, skyndsamt få till stånd en utredning av sådan omfattning som det enskilda fallet kräver. Vidare behöver rektorn säkerställa att det finns fungerande rutiner för samråd med elevhälsopersonal vid utredningen samt att eleven och elevens vårdnadshavare ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Beslut om särskild undervisningsgrupp

Skolan har en förberedelseklass som är en verksamhet för inskolning av nyanlända elever. Enligt lärare och rektor placeras alla nyanlända elever i förberedelseklassen och är inte inskrivna i någon ordinarie klass. Syftet med förberedelseklassen är att eleverna så snart det är möjligt, dock senast efter två år, ska få en placering i en klass.

Skolinspektionen bedömer att arbetet med särskilt stöd avseende de nyanlända eleverna i nuläget inte utgår från gällande bestämmelser. När eleverna tas emot på skolan ska eleverna få en tillhörighet i en ordinarie klass. Elevernas eventuella behov av särskilt stöd ska utredas om det befaras att de inte kommer att nå kunskapskraven.

En förberedelseklass är att betrakta som en särskild undervisningsgrupp. Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och anpassning av studiegången kan inte göras utifrån en generell bedömning av en grupp elever. En individuell bedömning ska göras för varje elev. Om skolans utredning visar att en elev har behov av särskilt stöd ska rektorn besluta om att ett åtgärdsprogram ska upprättas. Rektor kan i samband med detta, om det finns särskilda skäl, besluta att stödet ska ges i annan undervisningsgrupp än den som eleven tillhör, exempelvis i en förberedelseklass.

Skolinspektionen vill framhålla att ovanstående inte hindrar eller står i motsättning till att skolan, under tiden som elevernas behov av särskilt stöd utreds,

redan från det att eleverna tas emot arbetar med anpassningar, och stödåtgärder. När utredningen är klar ska dock individuella prövningar ske och beslut fattas för varje elev.

Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utreda de nyanlända elevernas behov av särskilt stöd, samt utarbeta åtgärdsprogram och fatta beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp i förekommande fall.

Studiehandledning på modersmålet

Enligt Skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Gränsskolan har flera elever med annat modersmål än svenska. De flesta av dessa har finska som modersmål men ytterligare 13 modersmål finns representerade i skolans elevgrupp. Bland annat somaliska, thai, spanska, persiska och ryska. Lärare i förskoleklass och årskurserna 1–9 anger att de finns elever med annat modersmål än svenska som har svårigheter att följa undervisningen på svenska och de befaras därför riskera att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i flera av ämnena. Det finns dock inga åtgärdsprogram upprättade och särskilt stöd i form av studiehandledning på modersmål ges inte.

Skolinspektionen bedömer att om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska detta anmälas till rektorn som skyndsamt ska se till att behov utreds. Om utredningen visar att en elev har behov av särskilt stöd, exempelvis studiehandledning på sitt modersmål, så ska eleven få det.

Huvudmannen måste se till att rektorn, som pedagogisk ledare, har förutsättningar att ge eleverna den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Författning

3 kap. 8–9, 11 §§ skollagen

5 kap. 4 § skolförordningen

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Enhetschef

Pär Axelsson
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.